

Մասին լրագիրն 5 անգամ կը ներսայ
բանուի շաբաթը . 4 Օրաբերք եւ 1 Շաբա
թաբերք :
Տարեկան գին . 4 Պոստայ համար 180
" " " " " " 10 Մեկ
վեցամսեայ գին 4 Պոստայ " 90 Վրդ
" " " " " " 5 Մեկ
Եւրոպայիցիս բուռց գին
Շաբաթաբերք 60 ֆր.
Օրաբերք 20 "

ՇԱԲԱԹԱՐԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 18 ՅՈՒՆՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Երկենական կառավարութեան
կողմանէ զեւսականաժողովին յայտարար
ութեամբ արեւելիկ պատասխանը տա
կաւին յայտնի չէ, բայց ըստ ամենայն
հաւանականութեանց կերելի որ Պ.
Պուլիպիս եւ իր ընկերակից պաշ
տօնեայնքն եւրոպական դեպտանա
ժողովին տուած չափաւոր որոշումն
ըն չափով մերժեն : Այլ ինչնայէն առ
նուած հեւադրի մը խօսքին նայելով,
հեղեկական պաշտօնեայնքը Պ. Պ.
էվլիպիս լիքնէր ոտարած յայտարարու
թեան իրենց հաւանութիւնը տալէ
ետեւ պաշտօնէ պիտի հրաժարին .
լիքնէր զազգիական դեպտանի իր
կառավարութեան կողմանէ հրահանգ
աւեր է որ Վեդը թագաւորին ար
քունքին յորդորէ զեւսականաժողովին
առաջարկութիւններն ընդունելու .
ուստի թէպէտ բուն ընդունել տա
լու միջոցներն չնդգիւղ կողմանէ յար
մար չգաղտնեւորն պատճառաւ կառ
կածներ կուտային որ հոնաւորան
դիմադրութեան կը խրախուսուի,
սակայն թէ տեղութեանց յորդորներն
եւ թէ իրաց փնտախին վրայ աւելի
եւրջ մտածութիւն մը լիքնէր ար
քունքը կ'ըզուշտցնէ յանդուգն ըն
թացը մը բունելէ : Պատեւաբար հա
ւանականութեան մը մէջ հոնաւորան
Ուոսիպէն զատ առ այժմ ուրիշ
օգնութեան վրայ չկրնար յուսալ :
Սիւրյեալ-Վաշանդայ զաշնակցու
թեան զրոյցներն ի գերեւ ելան . ին
քունքը եւ Ուոսիպ զաշնակցութիւ
նը թէպէտ չատ թերթեր գրեցին,
բայց երկու տեղութիւնները չեն կըր
նար իրարու մեծութեան նպատակը եւ
զույգ միմիայն հաւասար փոանդի մը
մէջ միմեան, ինչպէս որ եղաւ 1813ին
նուն հորդորով Պ. Երմանիոյ մէջըրած
աշխատակալական դերը նորոգելու
մարքի վրայ չըլլալով, Բրուսիս չուզեր
անշուշտ իր հիւսիսային հզոր դրոյսոյն
օգնութիւն տալ, մինչեւ որ ինք ալ
անոր օգնութեանը կարօտ փնտախի մէջ
չըլլայ : Իսկ Ուոսիպ պատեւաբար
պատարատ չըլլալով, եւ մանաւանդ
արեւմտեան տեղութեանց չափ եր
կաթուղիներ եւ պատեւաբարական գիւ
րութիւններ չունենալով չուզեր նորէն
անտօթ թշնամութիւնը հրաւիրել, ուս
տի որչափ ալ որ հեղեկայ կարեկցաւ
թիւն ալ ցոյց տայ, պատմական հա
մարտութեան մ'անդին չկրնար երթալ :
Լինն տեղութիւն առ այժմ խաղա
ղապարական ցոյցեր տալով պատարա
տութիւնները կը շարունակէ եւ պա
տեւաբար պատասխանատուութեան կը
խորշի : Եւս փնտախի մէջ Ուոսիպ
տանի ալ ուրիշ լուսն չկար, բայց եւ
թէ լիւրտայի համակարծիք միմայն
դէմ խանարհել եւ անոր կառնի յար
դել, թէ որ ծայրայեղ եւ ապարդիւ

ման փառաբանութիւնն ու Վեժ
գաղափարին աղբեղութիւնը հե
լենաց խեղճը բոլորովն խանգարած
չըլլան :

Պէլլիքայի արքունական իշխանն
երկարատեւ հիւանդութենէ մ'ետեւ
անցեալ շաբթու փախճանեցաւ իր
տաներէրորդ հասակին մէջ : Եւրոպայ
Լ. թագաւորն ուրիշ արու հաւակ
չունենալով, բայց եթէ երկու աղջիկ
որոց մեծը դեռ հինգ տարեկան է,
արքունի դահն առ այժմ անժառանգ
կը մնայ, վասն զի Պէլլիքայի մէջ
կանանց զաւակաւորութիւնն ըստ օրի
նաց արգելաւէ : Եւս սահմանադրու
թեան ժառանգի ընտրութիւնը թա
գաւորը կրնէ աղբային ժողովոյ հա
ւանութեամբ . ուստի թէպէտ թա
գաւորին ապագայ արամադրութիւնը
չիտցուի եւ կը կարծուի որ իր եղ
բայրը Սիւրյեալի զուքն ընտրելու
հակամէտ է, բայց երկրին մէջ գաղ
ղական աղբեղութիւնը զորաւոր ըլ
լալով, կասկածներ կըլլան որ Վաթ
լէան կրնայ զինքը համալել որ կայսե
րական իշխանն իրեն ժառանգ եւ մի
անգամայն փեսայ ընտրէ, որով Վաղ
ղիոյ եւ Պէլլիքայի փախարեալ միւս
թիւնը զիւրու թեամբ կրնայ ի կատար
հանուիլ : Սիւրյեալ թէ յուսացուի որ
Պէլլիքայոց աղատամիտ մտքը, որ
կայսերական զիկաւորութեան չա
խորժիր, այնպիսի միտքեան մը հա
ւանութիւն տայ, զոր Վեդիս եւ
Բրուսիս ալ անշուշտ տեսնել չեն ու
զեր :

Սպանիոյ յեղափոխութիւնն ա
րեւմտեւ իրարայրանք մ'ուսուցիլ իր
կաւ : Բատիքիս եւ Սալիպիս ա
պրտամարտութիւններէն ետեւ ահա
ւասիկ Պուրիսիս քաղաքային կառա
վարին ալ սպաննուելով, քաղաքին
պահպանութիւնը զինուորական իշ
խանութեանց յանձնուիլ է : Եւրոպ
այն ժողովոյ ընտրութեանց միջոցին
ալ չատ հաւանական է որ յուզմունքը
մեծնայ, Վեդիքն գործող պաշտօնեայ
Պ. Սակաթիս շրջաբերական մը հը
րատարակեց, ուր կը ծանուցանէ թէ
կառավարութիւնը կատարելով չէլա
րութիւն պիտի պահէ ընտրութեանց
մէջ, բայց միանգամայն աղջին կող
մանէ իրեն արուած իշխանութիւնն
ալ ի գործ դնելով անկարգութիւնը
խտրի պիտի պատժէ : Հասարակ
պետական եւ կաթալի միապետական
միասնաժողովներն ալ յայտարարու
թիւններ հրատարակեցին : Եւրոպ
կողմն ալ կը պնդեն թէ իրաւունքն ու
ճշմարտութիւնը եւ աղբին մեծագոյն
մասն իրենց կողմն է, եւ իրենց կա
տարիները կը յորդորեն որ միջանքն
չիտալուի : աղբու ճիւղ թափին յա
ջարտեան համար : Հասարակապե
տականք իրենց կուտակեցաւ կը պատ
ւիրեն որ բարոյապէս սրչափ կարելի
է մեծ եւ ամենամեծ յուզմունք հա
նեն, բայց ինքն ապէս որչափ կարելի

է մեծ հանդարտութիւն պահեն :
Իրենց նպատակն է հասարակաց կար
ծիքը զօրաւոր կերպիւ յուզել, համ
կալարական դաշտաբարոյ ծաւալման
հասարակաց կամքը փառարկիլ, եւ մի
այն այնպիսի երեւոյթաններ ընտրել,
որ կանխաւ յանձն առնուն հասարակա
պետական ձեւն ընդունելու քուէ տար
իսկ Պ. Վաթիսալ իր յայտարարու
թեան մէջ հասարակապետութեան
եւ միանգամայն սահմանադրական
միապետութեան դէմ շանթեր ար
ձակելով բացարձակ միապետութիւ
նըն ալ կը մերժէ, եւ կրեին համար
հլու դործակատար թագաւորութիւն
մը կառաւարկէ :

Սօնբանիէի դերին Սպանիա եւ
նեղով զօրաց մէկ մասն կողմանէ օ
ժանդակութիւն գտնելու զրոյցներ
եւան, բայց չառաւարկեցան : Պատե
ւաբար պաշտօնեայ Ռիմ զօրապետն
ալ շրջաբերական մը հանեց, որով կը
ծանուցանէ թէ Վաթաւորութեան կա
մաւորքը բաւարար չէ զօրաց զէն
քերը չափով առնուին : Բուսալ կը
զրոյց մէջ սեւերուն ապստամբութիւ
նը չկարծուի որ դեռ բոլորովն զըս
պուած զիւր, Վիւս-Վոքի հեռա
գիրները կը ծանուցանեն թէ բա
նակցութիւններ կըլլան յիշեալ կողմն
Սիւրյեալ-Վաշանդայ փառաւորն,
բայց Սպանիական կառավարութիւնը
կը հրատարակէ թէ բնաւ որ եւ է ա
ռաւարկութիւն չափով ընդունի Սպա
նիոյ երկրներէն մաս մ'անգամ վա
ճառելու :

Վեդիոյ լրագիրները Ռիպրալ
թարք բերգն Սպանիոյ տարու առա
ջարկութեան վրայ ընտրաւարտութիւն
ներ կը հրատարակեն եւ զայն կը հըր
քեն : Եւ կարծուի որ այս առաջար
կութիւնը խորհրդարանին ալ պիտի
ներկայանայ, քանզի անգղիացւոյն
ունեն զպանիացւոյն արդարութիւնը
նեղաւ մտքը կուզեն անանց երկրին բա
նակն իրենց յանձնել, եւ փոխարէն
Վեդիքեան եղբրն Սպանիոյ ունեցած
Սէօթա քաղաքը կամ կըլլին տունու
Բայց անգղիացի նաւային բարձր հը
րամանատարներ Ռիպրալթարք բեր
գին մեծ կարեւորութիւն կուտան,
եւ հաւանութիւն չեն ցուցներ անոր
Սպանիոյ արուելուն, քանզի Ռիպ
րալթարք ոչ միայն պատեւաբար ժա
մանակ ապահով նաւահանգիստ մ'է,
այլ եւ անգղիական եւ ուրիշ նաւերու
անցուղարձի ծանրայ մ'է առանց
տուրքի : Սիւս կողմանէ կրեւի որ
սպանիացիք ալ Սէօթայի կարեւորութ
թիւն կուտան Սորոքի մէջ իրենց աղ
գեցութիւնը պահելու մտքը :

Չինաստանի կառավարութիւնն
ալ քաղաքակիրթ տեղութեանց կարգն
անցիլ եւ աղբայ իրաւունքն ինք ալ
ընդունիլ կը փոփարի : Պէլլիքի Վե
րիկեան գեապան Պ. Պրիլիկէ յիշ
նական կառավարութեան պաշտօնին
մանկով լիազոր դեպտանութեան

Դուրս գացած լրագրաց նամակ ծախ
ք թմապարտեալ վրայ է :
Մանուկանց տալով միկ անգամի համար
չիլ երկու անգամի համար 2 զի :
Լրագրաց վերաբերեալ նամակ կամ որ
եւ իցէ գրութիւն թմապարտեալ ճնօրե
նին պիտի օւղղուի . եւ նամակ ծախ
քըն ալ զրկուի վրայ է :

Վերելիս եւ Լաւրոպա զրկուիլ ար
դէն ծանուցեր ենք : Պ. Պրիլիկէ յի
կը հետեղող Սանտարիններուն հետ
Վերելիոյն Վեդիս գնաց, ուր ըստ
Վարդէնորին հետ զաշնադրութիւն
մ'ուտարդեցին երկու տեղութեանց
ապագայ յարաբերութիւնները սահ
մանելու համար : Եւ Պ. Պրիլիկէ
կէ յի Պարիզ գնաց, ուր կը գտնուի
հիմա նմանապէս Վաղղիոյ հետ ալ
զաշնադրութիւն հաստատելու նպա
տակաւ, եւ կրեւի որ Լաւրոպայի
բոլոր մեծ մայրաքաղաքները պիտի
պտարի :

Վատրիոյ կրեւին եւ կառավարու
թեան մէջ ծագած վէճը տակաւին կը
շարունակէ, բայց տեղութիւնը տարա
մադիր չերեւի կըրական ընդդիմա
թեան զիջանելու : Լաւրոպա նոր օրէնք
ալ հրատարակեցան, որք քաղաքային
ամուսնութեան վրայ անցեալ տարե
դրուած աղատամիտ օրէնադրութիւն
ները կը լրացնեն, եւ պետութեան ու
եկեղեցւոյ բաժանման իրենց առաջին
քայլերը կրնան համարուիլ : Լաւրոպ
ընդդիմութիւնը կը շարունակէ, բայց
կառավարութիւնն ալ զսպողական մի
ջոյցներ ձեռքէ չէզեր : Վեդիսաւա
նական լրագիր մը Վապին մէկ նամակ
հրատարակած էր, որով կայսրութեան
նոր օրէնադրութիւնները գաղապար
տուած էին : Կառավարութիւնն այն
թերթը գրաւեց եւ Վապին նամակը
պարունակող թիւը ժողով տալով ու
չընչացաց : Եւս խառտութեան գործը
որ Հապապուրի արքունեաց տարե
դրութիւններուն մէջ նախըմաց չու
նի, մանաւանդ Պրանիսիոս-Վոլեմի
կայսեր զաւակաւորութեան ի վեր խոր
ապաւորութիւն մ'ըրաւ բոլոր Վատ
րիոյ մէջ, Վապին հակառակ Վապին
գեթոհոթեան, Լաւրոպա իր աղտոտ
կան նոր ընկալելով որ քան զոր յա
ռաւդիմեւա վրայ է : Պարզութեւ
տարիներով թիւութեան ետեւ աղա
տութեան շնորհիւ նոր զօրութիւն
կառնու, եւ հասարակային շարժման
հետ երկրին հարստութիւնն ալ բար
գաւաճութիւնն ալ ի միտին կը յա
ռաւանան :

Ուոսիպ տեղութեան դէմ ժա
մանակ մը ի յետաւ եւ քանի մը տա
րիէ ի վեր ալ ի Ռիլիկէ իր հրատարակ
եալ Քօլօք (զանգակ) լրագիրն իր
վերջին շունչը փչեց : Եւս առթիւ յի
շեալ թերթին հիմնադիր Պ. Զեւրէն
իր ընկերակից Պ. Օկարէֆի նամակ
մը գրած է ուր կըսէ . « Վիտեք որ
1864ին ո'րչափ յարատեւութիւն ցոյց
կուտայի Քօլօքը շարունակելու :
Եւսոր համալուսն այս է որ այս թիւն
թիւն էութիւնը կը զէն, եւ ալ չեմ
կրնար շարունակել զայն : Եւստա
սիրութեան օգին զիս լաւ . ուստի
բոլորովն անկարող կըլլամ ինքզինքս
պատմական կերպով մեր զանգակը
շարժել, ձայնը մի միայն ես ինքս լեւ
լու համար . . . եւ բնաւ պետք մը չեմ
տեսնիր այս թիւթիւն հող երկրքի

Կ. ՄԱՊԻՐ-ՏԵՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՆՅԻՆԻՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԼԻԻ ԽԱՆ